

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет мистецтва та дизайну

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол засідання кафедри дизайну
від «__» _____ 2024 року № __
Завідувач кафедри к.п.н., доцент

_____ Н.В. Дерев'янку

Пояснювальна записка

до бакалаврської роботи
«Декоративна композиція «Боротьба Добра і Зла»

Виконала: студентка 4 курсу,
освітньо-професійної програми
Декоративне мистецтво
Спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Шишова Марія Андріївна

Наук. керівник:
к.п.н., доцент Косюк В.Р.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 74 с., 1 табл., 27 рис., 17 джерел, 4 додатків.

Об'єкт дослідження: моральна й етична категорія, до якої відноситься філософська тема протистояння Добра і Зла, у мистецтві від епохи Середньовіччя до сучасного образотворчого живопису.

Мета роботи: створити декоративну композицію у жанрі фентезі на тему «Боротьба Добра и Зла».

Методи дослідження: теоретико-аналітичні (аналіз літератури з теми дослідження, методичної літератури); узагальнюючі (опис, синтез); інтерпретації (пояснення); практичні (розробка ескізів декоративної композиції і виконання у матеріалі). **Практичне значення** об'єкта дослідження полягає в експозиції декоративного твору на виставках, а також у якості елемента інтер'єрів громадських та приватних приміщень. **Тема бакалаврської роботи** відноситься до категорії моралі й етики, що розкриває філософські принципи Добра і Зла у мистецтві від епохи Середньовіччя і до сьогодення. Центральний принцип філософії І. Канта у XVIII ст. – категоричний імператив став основою сучасної деонтологічної етики – морального закону. Його можна визначити як стандарт раціональності, з якого випливають усі моральні вимоги. Так І. Кант доводить як моральне благо ідею вічного миру, де за основу отримано правову заборону війни та її економічну недоцільність. Історично у християнській етиці розкривається тема боротьби Добра і Зла через жорстке протиставлення доброго начала Бога і злого начала Диявола. У сучасному мистецтві жанр фентезі звертається до теми протистояння Добра і Зла у алегоричний спосіб через розкриття сюжетів казок, міфів, містики. Тому у розкритті теми бакалаврської роботи було вирішено засобами сюжетної композиції у символічній боротьбі дівчинки-янгели за життя земних дітей проти рук смерті розкривається тема боротьби Добра і Зла. В цьому виражається як власна позиція так і погляд суспільства на те, що є моральним благом.

ДОБРО І ЗЛО, МОРАЛЬ І ЕТИКА, КАТЕГОРИЧНИЙ ІМПЕРАТИВ
І. КАНТА, ОБРАЗОТВОРЧЕ ФЕНТЕЗІЙНЕ МИСТЕЦТВО, АЛЕГОРІЯ

ВСТУП

Тема добра і зла буде вічно актуальною, так як цей вибір абсолютно кожна людина має робити щодня. Це моральний шлях кожного: хтось обирає добро, а хтось зло. Проблема осмислення добра і зла належить до вічних питань філософії. Це питання протягом сотень років було предметом дослідження всіх мислителів починаючи з античних філософів і закінчуючи представниками сучасної постмодерністської філософії. Пояснення природи Добра і Зла для людини є базовою основою, що дозволяє вибудовувати цілі та сенси життя. Уявлення про них дозволяють критично оцінювати свої вчинки, знаходити баланс між поганим і хорошим, тим самим самовдосконалюючись і розвиваючись. Проблема Добра і Зла пов'язана не тільки з індивідуальною, а й колективною мораллю. Залежно від цінностей, що панують у суспільстві, ці поняття постійно трансформуються, відображаючи психологічний і соціальний дискус конкретної історичної епохи. Зокрема у Новий час проблема Добра і Зла розглядалась німецьким філософом Імануелем Кантом у моральному імперативі. Добро тут визначається як обов'язок людини по відношенню до інших людей. Філософ стверджує, що людина повинна жити, керуючись універсальними нормами суспільства, дотримуючись принципів справедливості та поважаючи людську гідність.

Протистояння «світлого та темного», «піднесеного та низького» – одна із найважливіших та улюблених тем у мистецтві усіх часів існування людського суспільства. Тема Добра і Зла широко зустрічається і розкривається у живописі та графіці, літературі та ілюстраціях. Багато митців намагаються показати своїми творами те, на якому боці і з чим саме ми боремося, і чи зможемо це перемогти.

У середньовічній християнській традиції мистецтва цій темі приділялося багато уваги. Митці зображували Добро і Зло виходячи з ідеї Бога та моральності. І такий вплив мав місце до початку ХХ ст. Завжди були митці, які

зверталися до фольклору та середньовічних релігійних сюжетів про Добро і Зло, подаючи цю тему у власному новому переосмисленні. Але після Середньовіччя Добро і Зло зображували не тільки у межах релігії та божественності. Митці намагалися більше показати Добро і Зло у їх єдності та гармонії за допомогою таких символів як Світло-Тінь, Істина-Брехня, Життя-Смерть. Порівнянно недавно ця тема в образотворчому мистецтві отримала новий розвиток у жанрі фентезі, як самостійному фентезійному мистецтві. У значній частині фентезі творів основа сюжету – це протистояння сил Добра і Зла. Письменники та художники, чії роботи показують цю тему у жанрі фентезі, черпають натхнення з міфології, релігії та фольклору минулого. Саме у цьому жанрі за допомогою символів та алегорії можна цікаво показати узагальнені і локальні уявлення про вічну боротьбу двох протилежних начал або розкрити цю тему з власної точки зору. Творче осмислення боротьби Добра і Зла через мистецтво за допомогою алегорії або без неї дозволяє митцям самовдосконалюватися самим та навіть змінювати суспільне життя і вдачі людей. Такі твори мистецтва будуть завжди спонукати своїх шанувальників міркувати про те, що є Добром і Злом, відчувати глибокий зв'язок між боротьбою у індивідуальному світі кожної людини та боротьбою на рівні усього людства і їх наслідками.

Мета роботи – створити декоративну композицію у жанрі фентезі на тему «Боротьба Добра і Зла», алегорично зобразивши власний погляд на проблему протистояння Добра і Зла.

Досягнення визначеної мети передбачає виконання наступних завдань:

1. Розкрити як моральну категорію тему Добра і Зла у філософії І Канта;
2. Дослідити тему зображення боротьби Добра і Зла в образотворчому мистецтві від епохи Середньовіччя і до Новітнього часу;
3. Проаналізувати аналоги на тему «Боротьби Добра і Зла» у жанрі фентезі;
4. Сформулювати концептуальну ідею бакалаврської роботи;

5. Розробити пошукові ескізи та визначити техніку виконання;

6. Створити декоративну композицію «Боротьба Добра і Зла» у жанрі фентезі на полотні.

Бакалаврська робота складається із теоретичної та практичної частин.

Теоретична частина – пояснювальна записка, яка складається із загального і спеціального розділів, висновків, переліку використаних джерел і трьох додатків. Загальний обсяг роботи 61 сторінок

Практична частина представлена декоративною композицією «Боротьба Добра і Зла» у техніці олійного живопису на ґрунтованому полотні розміром 500х600.

ВИСНОВКИ

Ідея декоративної композиції «Боротьба Добра і Зла» у стилі фентезі полягала в тому, щоб засобами художніх технік через фентезійну символічність та метафору передати загальне та власне бачення актуальної проблеми сучасного світу в цілому та окремо світу кожної людини, зокрема свого власного світу. Це спроба зрозуміти та показати неоднозначність вічної боротьби Добра і Зла. Це також є своєрідний показ власної віртуальної боротьби художніми засобами зі Злом, з яким не має можливості боротися в реальному житті.

Щоб краще визначитися з передачею ідеї та концепції у проєкті бакалаврської роботи, було розкрито моральну категорію теми Добра і Зла у філософії та етиці, зокрема у філософії І. Канта; було досліджено тему зображення боротьби Добра і Зла у мистецтві від епохи Середньовіччя і до Новітнього часу; проаналізовано аналоги на тему «Боротьби Добра і Зла» у жанрі фентезі. Під час дослідження аналогів, було детально спрямовано увагу на усі нюанси і особливості стилю кожного автора, вивчено сучасні тенденції вирішення концепції, розібрано основні принципи ідеї боротьби Добра і Зла у

цих творах. Завдяки цьому розширився діапазон вирішення аналогічної ідеї у інших митців, що посприяло створенню концепції для подальшого втілення задуму у бакалаврському проєкті.

Після опрацювання теоретичної частини було розроблено тональні та кольорові пошукові ескізи, з яких було обрано той ескіз, що найбільш точно розкриває ідею. За обраним ескізом було створено проєктну частину майбутньої композиції.

Мета та ідея бакалаврської роботи були досягнуті завдяки підготовці та вивченню аналогів, а також послідовній роботі під час розробки ескізного ряду та подальшого виконання в матеріалі, створенню сюжетної лінії, що відображає боротьбу певної частини людей проти земного Зла, захист і допомогу усьому світові людей, максимальне напруження у протистоянні дівчини-янгола проти демонів, що оточили цей світ. Сюжетна композиція підтримана світловим контрастом і колірною гамою, де трансцендентний колір блакитного належить одягу дівчини-янголу. Чітко побудована композиція твору, в якій сформований композиційний центр з домінантою у вигляді дівчини-янгола, як головної фігури, що несе перемогу у цьому протистоянні. Сталість композиції, що вибудована навколо домінуючої фігури, підкреслює духовну стійкість дівчини-янгола і людей, а також контрастує з довколишнім рухом темної демонічної сили.

Таким чином, було створено єдину за задумом декоративну композицію «Боротьба Добра і Зла» за сюжетом, колористикою і технікою виконання, що дало змогу максимально створити художній образ сюжетної композиції, посилити ідею боротьби і перемоги Світла і Добра. Виконана декоративна композиція «Боротьба Добра і Зла» може експонуватися на художніх виставках та мистецьких заходах, стати прикрасою інтер'єру приміщення приватного та громадського призначення. На нашу думку, представлена робота образотворчими засобами відображає мету та завдання бакалаврської роботи,

висвітлює актуальність проблеми боротьби добра і зла у сучасному світі та окремо в кожній людині.

